

نظام نخبگانی در جمهوری فدرال آلمان

مؤلفان:

بهنام گلشاهی

سیدعباس علوی

اسماعیل کرمی

امیرمهدی مشکین مهر

انتشارات دانشگاه فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۳

عنوان و نام پدیدآور	: نظام‌نخبگانی در جمهوری فدرال آلمان / مؤلفان بهنام گلشاهی... [و دیگران].
مشخصات نشر	: تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۳۲۳ص: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۸۳۳-۰۴۴-۰
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: مؤلفان بهنام گلشاهی، سیدعباس علوی، اسماعیل کرمی، امیرمهدی مشکین‌مهر.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: آموزش و پرورش — آلمان Education -- Germany نخبگان — آلمان Elite (Social sciences) -- Germany
موضوع	: آلمان Germany
شناسه افزوده	: گلشاهی، بهنام، ۱۳۶۳
شناسه افزوده	: ایران. ارتش. دانشگاه فرماندهی و ستاد. انتشارات
اطلاعات رکورد	: فیپا
کتابشناسی	

عنوان: نظام‌نخبگانی در جمهوری فدرال آلمان

مؤلفان: بهنام گلشاهی، سیدعباس علوی، اسماعیل کرمی و امیرمهدی مشکین‌مهر

طراح جلد: علیرضا اکبرپور

صفحه‌آرایی: امیرحسین رضائی

ناشر: دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۳۲۳ ص

نوبت چاپ: چاپ اول

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳

چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۳.۴۵۰.۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاسستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

تلفن: ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱، ۶۶۴۷۰۴۸۶ - ۰۲۱

مستولیت صحت مطالب بر عهده مؤلفان می‌باشد.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

فصل اول: نگاهی اجمالی به جمهوری فدرال آلمان..... ۱۹

۲۰	مقدمه
۲۰	تاریخچه
۲۰	دوره پیش از تاریخ و عصر باستان
۲۱	امپراتوری فرانک و قرون وسطایی
۲۱	امپراتوری روم مقدس و اصلاحات
۲۲	روشنگری و پادشاهی پروسی
۲۲	وحدت آلمان و جنگ جهانی اول
۲۲	جمهوری وایمار و نازی گری
۲۳	جنگ جهانی دوم و تقسیم آلمان
۲۶	سیستم سیاسی
۲۶	دولت فدرال
۲۷	پارلمان فدرال (بوندستاگ)
۲۸	شورای فدرال بوندسرات
۲۸	احزاب سیاسی
۲۹	حزب اتحاد
۳۰	حزب سوسیال دموکرات آلمان
۳۱	ائتلاف ۹۰/سبزها
۳۲	حزب چپ
۳۳	حزب آزادی دموکراتیک
۳۴	حزب جایگزین برای آلمان
۳۵	احزاب دیگر
۳۵	ساختار اداری
۳۷	انتخابات
۳۸	اقتصاد
۴۲	فرهنگ و زبان

۱۳۸.....جمع‌بندی

۱۳۹.....مدل‌های مختلف برای شناسایی نخبگان

فصل پنجم: مدل درب دورانی ۱۵۵

۱۵۶.....مقدمه

۱۵۶.....مدل درب دورانی - پایه‌های نظری و توسعه

۱۶۰.....مدل سه گانه غنی‌سازی

۱۶۲.....مدل درب دورانی

۱۶۶.....ارتباط مدل سه حلقه‌ای و مدل درب دورانی به شکل هم‌پیوسته‌ای به یکدیگر

۱۶۶.....مدل غنی‌سازی در سطح مدرسه به منظور کشف و تقویت استعدادها و مهارت‌های شناختی

۱۶۹.....مدل غنی‌سازی در حال توسعه است

۱۷۲.....مشاوره و حمایت

۱۷۴.....پیشنهادهای فراگیر در درس‌ها و گروه‌های کاری

۱۷۵.....جمع‌بندی

فصل ششم: آیا هر فردی می‌تواند نخبه باشد؟ ۱۷۷

۱۷۸.....مقدمه

۱۷۸.....پرواز در فرست کلاس

۱۷۹.....آیا پرواز فرست کلاس برای هر کسی مناسب است؟

۱۷۹.....ترتیب کودکان با استعداد

۱۸۱.....شناسایی مطمئن

۱۸۲.....یادگیری ناهمزمان

۱۸۳.....رفتار زوددرس

۱۸۳.....حمایت زود هنگام

۱۸۴.....انگیزه

۱۸۵.....مطالعه موردی: بتی، دختری که بی‌حوصله نامیده شد

۱۸۶.....نشانه‌های بی‌حوصلگی

۱۸۷.....تمایزگذاری

۱۹۴.....جمع‌بندی

فصل هفتم: حمایت از دانشجویان نخبه در جمهوری فدرال آلمان..... ۱۹۷

۱۹۸	مقدمه.....
۱۹۸	مؤسسات و بنیادهای حمایت از نخبگان.....
۲۰۲	رویه انتخاب و معیارهای تعیین شده برای انتخاب دانشجویان نخبه.....
۲۰۳	اقدامات حمایتی.....
۲۰۳	حمایت معنوی.....
۲۰۵	حمایت مالی.....
۲۰۶	حمایت آکادمیک.....
۲۰۷	شرایط و مقررات خدمات حمایتی برای دانشجویان نخبه.....
۲۰۷	شرایط.....
۲۰۸	خدمات و امکانات.....
۲۱۱	بررسی نیازمندی ها.....
۲۱۱	مدت زمان حمایت مالی.....
۲۱۲	حمایت در خارج از کشور.....
۲۱۲	شرایط.....
۲۱۳	مقررات مشترک تمامی بنیادهای حمایتی.....

فصل هشتم: بنیاد حمایت از نخبگان در جمهوری فدرال آلمان..... ۲۱۵

۲۱۶	مقدمه.....
۲۱۶	حمایت از نخبگان در آلمان.....
۲۱۸	اهداف حمایت از نخبگان.....
۲۲۰	مشارکت اجتماعی و فعالیت های داوطلبانه.....
۲۲۲	بنیاد ابن سینا.....
۲۳۲	بنیاد کوزائوس و رک.....
۲۳۷	بنیاد ارنست لودویگ اهرلش.....
۲۴۰	بنیاد دانشجویی اوآنگلیش.....
۲۴۷	بنیاد فریدریش ابرت.....
۲۵۵	بنیاد فریدریش ناومان.....
۲۵۹	بنیاد هانس زایدل.....

۲۶۸		بنیاد هانس بوکлер
۲۷۵		بنیاد هاینریش بول
۲۷۹		بنیاد کنراد آدناور
۲۸۳		بنیاد روزالو کسمبورگ
۲۸۵		بنیاد اقتصاد آلمان
۲۸۹		بنیاد مطالعاتی ملت آلمان
۲۹۴		جمع بندی

فصل نهم: فرهنگ استعدادباوری در جمهوری فدرال آلمان ۲۹۷

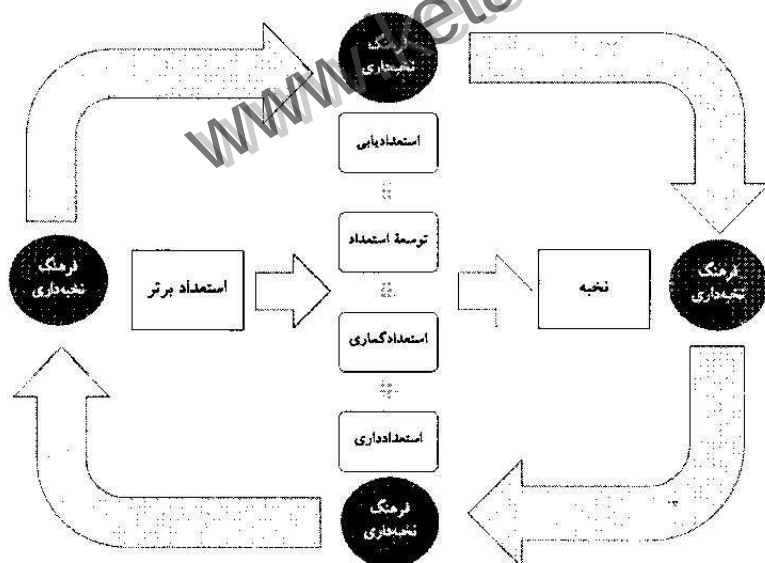
۲۹۸		مقدمه
۲۹۸		اصول آموزش کودکان در سنین پایین در آلمان
۲۹۸		چارچوب نهادی
۲۹۸		رویکردهای آموزشی
۲۹۹		برنامه درسی و محتوای آموزشی
۲۹۹		ترویج همکاری
۲۹۹		سیستم های آموزشی در آلمان و ایران و تأثیر آنها بر کودکان نابغه
۳۰۰		تأثیر بر کودکان بااستعداد

نتیجه گیری ۳۰۵

منابع و مآخذ ۳۱۱

نخبگان و نظام نخبگانی از موضوعات مهم و مورد بحث در جوامع بین‌المللی است؛ زیرا در حکمرانی هر کشوری، نقش نخبگان در تعیین سیاست‌ها، اجرای برنامه‌ها و توسعه جامعه بسیار حائز اهمیت است. نخبگان استعداد‌های برتری هستند که فرایندهای مختلف را با موفقیت سپری کرده‌اند تا به عنوان نخبه شناخته شوند. به این معنا که هر استعداد برتری به خودی خود نخبه نیست. لازمه نخبه شدن پشت سر گذاشتن فرایندهای نظام نخبگانی است. این نظام شامل شناسایی استعداد (استعدادیابی)، توسعه استعداد، استعدادگماری و در مرحله آخر نخبه‌داری می‌شود. مجموعه این فرایندها نظام نخبگانی نامیده می‌شود. یکی از عوامل تأثیرگذار بر نظام نخبگانی، فرهنگ نخبه‌باوری در جامعه است. فرهنگ نخبه‌باوری به این معناست که جامعه چه ارزشی برای نخبه قائل می‌شود و او را چگونه در جامعه می‌پذیرد.

اهمیت نخبگان و نظام نخبگانی در کشورهای مختلف متفاوت است.^۱

شکل مقدمه: مراحل نظام نخبگانی

نخبگان، به عنوان افرادی دارای توانایی‌ها و استعداد‌های برجسته در حوزه‌های گوناگون، نقش مهمی در توسعه و پیشرفت جوامع ایفا می‌کنند. نظام نخبگانی نیز به عنوان یک مفهوم حیاتی در جوامع مدرن، به ویژه در جمهوری فدرال آلمان، شناخته می‌شود. این کشور که یکی از پیشروان جهانی در عرصه‌های علمی و فناوریانه است، دارای سابقه‌ای طولانی در کسب دستاوردهای علمی است که به طور قابل توجهی به توسعه اقتصادی و اجتماعی آن کمک کرده‌اند.

موفقیت در توسعه استعداد در آلمان، بر پایه سیستم آموزشی متقدم، برنامه‌های حمایتی هدفمند، تفوق دانشگاهی، ارزش گذاری فرهنگی بر دانش و ارتباطات بین‌المللی استوار است. این محیط، شرایط ایده‌آلی را برای توسعه و تجلی استعداد‌های فردی فراهم آورده و به موفقیت‌های چشمگیر آلمان در عرصه‌های متنوع کمک می‌کند. آلمان، که به دلیل داشتن ساختار فدرالی شامل ایالت‌های مستقل است، دارای یک نظام نخبگانی دقیق، موفق و در عین حال منسجم می‌باشد.

شناسایی و توسعه نخبگان و همچنین بهره‌برداری از استعداد‌های آن‌ها برای توسعه و پیشرفت در حوزه‌های مختلف مانند علم، فناوری، هنر، ورزش و سیاست، از اهمیت ویژه‌ای در جمهوری فدرال آلمان برخوردار است. در این کشور، روش‌های متنوعی برای تشخیص و شناسایی نخبگان به کار گرفته می‌شود که شامل آزمون‌های استعدادیابی و عملکردی، ارزیابی‌های تحصیلی، هنری و ورزشی، مصاحبه‌های تخصصی و ارزیابی‌های هوشمندانه است. این روش‌ها با هدف شناسایی افراد با استعداد و توانایی‌های برجسته استفاده می‌شوند و این افراد با استفاده از سازوکارها و برنامه‌های متنوع پشتیبانی و توسعه داده می‌شوند. یکی از اهداف این حمایت‌ها، تقویت توسعه شخصی و فکری این افراد، بدون توجه به پیش‌زمینه‌های اجتماعی یا مالی آن‌ها است.^۱

در اصل، پشتیبانی افراد مستعد را بنیادهای مختلفی بر عهده دارند که برنامه‌های ویژه‌ای را ارائه می‌دهند. این بنیادها، مانند بنیاد مطالعات مردم آلمان، بنیاد ابن سینا، بنیاد فریدریش ابرت، بنیاد کنراد آدناور و دیگر بنیادها، روش‌ها و معیارهای خاص خود را برای شناسایی دانشجویان نخبه دارند. این

اهمیت استعدادهای برتر و نظام نخبگانی در آلمان و تأثیرات آن بر توسعه اقتصادی و علمی این کشور پی برد. با الگوبرداری از نکات مثبت نظام نخبگانی آلمان، می‌توان پیشنهادهایی برای تقویت نظام نخبگانی در جمهوری اسلامی ایران و استفاده‌ی بهینه از ظرفیت‌های نخبگان در میهن عزیزمان ارائه داد.

با توجه به رشد ۱۴۱ درصدی مهاجرت ایرانیان، که بسیاری از این جمعیت را نخبگان و متخصصین تشکیل می‌دهند، بررسی نظام نخبگانی کشورهای پیشرفته مانند جمهوری فدرال آلمان بسیار ضروری است. پیشرفت نظام نخبگانی باعث حمایت مؤثرتر و بهتر از نخبگان داخلی می‌شود و همچنین نخبگان را به ماندن در کشور ترغیب می‌کند. با شناسایی به موقع نخبگان و حمایت صحیح از آن‌ها، ماندن استعدادهای برتر در داخل کشور و بهره‌مندی صحیح از آن‌ها، پیشرفت کشور در زمینه‌های علمی و اقتصادی و سیاسی حتمی خواهد بود. همچنین با بهبود نظام نخبگانی بسیاری از استعدادهای کشف نشده را می‌توان شناسایی کرد و آن‌ها را رشد داد.

اگر نظام نخبگانی کشور بهبود یافته و اصلاح نشود، مهاجرت نخبگان و متخصصین در سال‌های آینده به حدی افزایش خواهد یافت که کشور با مشکلات اساسی روبه‌رو خواهد شد.

کتاب حاضر در نه فصل سازماندهی شده است، که هر کدام با هدف و عمق به بررسی جنبه‌های مختلف نظام نخبگانی در جمهوری فدرال آلمان می‌پردازند. در فصل اول به تاریخچه، سیستم سیاسی، ساختار اداری، اقتصاد و فرهنگ آلمان پرداخته و به بررسی رابطه بین ایران و آلمان می‌پردازیم. در فصل دوم، نظام آموزشی این کشور مورد تحلیل قرار می‌گیرد که شامل بررسی انواع سیستم‌های مدرسه‌ای و دانشگاهی، تحصیل دوگانه، و خدمات ویژه برای دانشجویان بین‌المللی است. فصل سوم، تعریف استعداد در جمهوری فدرال آلمان، به تفکیک و تحلیل مفهوم استعداد و نخبگی در آلمان اختصاص دارد و چالش‌های مربوط به کودکان با استعداد و عوامل مؤثر بر شکوفایی استعداد را مورد بررسی قرار می‌دهد. فصل چهارم روش‌های شناسایی و ارزیابی نخبگان و استعدادها را تشریح می‌کند، از جمله توضیح مدل‌های متفاوت برای شناسایی استعداد و نخبگی.